

Jan Holzner

„Prosím, pojdme to natočit...“

Jan Holzner je zvukový mistr, který šestkrát získal nejvyšší ocenění na světě Grammy Award v oblasti záznamu zvuku.

TEXT: MILOŠ ČERNÝ, FOTO: ARCHIV J. HOLZNERA

Jan Holzner, foto: Vojtěch F. Havlík

V centru Prahy se nachází patrně nejstarší hudební studio Smečky, kde se natáčela hudba takřka ke všem filmům, které v Československu vznikly. Působilo zde mnoho vynikajících umělců – instrumentalistů, dirigentů. Ale o hudebních režisérech, o zvukařích se většinou nikdo nezmiňoval.

Jan Holzner působí ve studiu od roku 1983. Zcela úmyslně nezačnu jeho curriculum vitae, ale přejdou rovnou in medias res... Tento skromný, nenápadný muž dostal v průběhu deseti let šestkrát první cenu v nejprestižnější světové soutěži za nejlepší zvukový záznam. V našem českém hudebním světě to ví málokdo.

Co jsou vlastně ceny Grammy Awards?

Poměrně přesná odpověď je ve Wikipedii: „Cena Grammy (anglicky Grammy Award [Awards]) je každoroční ocenění udělované Národní akademií hudebního umění a věd ve Spojených státech amerických za výjimečné úspěchy v hudebním průmyslu. Původně se nazývalo Gramophone Awards. Ocenění je udělováno od roku 1958, v současnosti ve sto deseti kategoriích napříč hudebními žánry. Právem proto patří mezi nejvýznamnější hudební ocenění na světě.“

Je považováno za hudební ekvivalent cen Academy Awards (Oscar) [Oscar].“

Kdo vybírá ze zasláných skladeb ty, které se dostanou do nejužšího konečného výběru?

Více než sto odborníků poslouchá zasláné skladby, které přijdou on-line do Národní akademie hudebního umění a věd. Postupuje se podle předem daných kritérií. Mají rozhodovat podle vlastního uvážení, bez přihlídnutí k zájmům nahrávacích společností nebo nějakým osobním vazbám. Vybere se většinou pět skladeb (více skladeb jen u stejného počtu hlasů). Z nich členové Recording Academy zvolí jednu, která dostane zlatý gramofon, ostatním čtyřem je udělena medaile.

Byl jste někdy na předávání cen? Pokud ano, s kým jste se například setkal?

Když jsem byl v roce 2014 nominován poprvé, skutečně jsem do USA jel. Osobně jsem se účastnil předávání cen třikrát, dvakrát v Las Vegas a jednou v Los Angeles. Celé to probíhalo v duchu úžasné show, přesně tak, jak to Američané umí. Umělců světoznámých a uznávaných tam byla celá řada, ale vůbec nebyl čas na nějaké sblížení,

Celý život usiluji o nejlepší zprostředkování krásy zvuku posluchačům.

výměnu názorů. Je to trochu škoda. Někdy se stane, že je člověku hezky, protože při komunikaci s tím druhým cítí, že je na jedné vlně. S někým se pak člověk potká třeba po letech.

Jak jste vnímal první ocenění a jak to šesté, zatím poslední?

Udělení této ceny je uznáním od mnoha kolegů z celého světa, kteří poslouchali, hodnotili nahrávky. Dostat cenu, být první, je veliké zadostiučinění. Vyšší ocenění na světě neexistuje. S kolegy jsme byli šťastni, že cesta, po které jsme se ubírali, nakonec nebyla marná. Na ceně – zlatém gramofonu – je jméno moje, ale chci zdůraznit, že poděkování a uznání patří i týmu, s nímž hudbu natáčíme.

Dnes asi není problém vše dokonale „vyčistit“, upravit tak, že je vše opravdu „načinčané“... Ale skutečně to tak chceme? Kde je nějaká hranice? Není lepší tam trochu té „lidské člověčiny“ ponechat? Kdo to rozhodne?

Říká se, že je báječné, když se protne koníček s prací a práce s koníčkem. Platí to i u vás?

V dětství jsem miloval kreslení. Vůbec mi nepřišlo na mysl, že bych někdy dělal profesionálně hudbu. Hudba nebyla na prvním místě. Vlastně jsem jako dospívající kluk uvažoval, že budu dělat animované filmy. Postupně jsem si k ní ale našel vztah, tudíž to u mě opravdu platí.

Takže hudba vás v dětství minula?

Nikoli. Maminka samozřejmě stála o to, abych hrál na klavír. Chodil jsem do „lidušky“ na piano a později jsem brnkal i na kytaru. Základy hudby, určitou orientaci na klávesnici a trochu i harmonické citění jsem tedy přece jen vstřebal. Navíc jedna z mých nejbližších příbuzných byla paní Kühnová, manželka sborníka Kúhna. Jednou si nás s bratrem vzala ke klavíru, asi aby vyzkoušela naše hlasy. Sice nás pochválila, ale z hudební spolupráce nic nebylo. Naštěstí z toho mindrák nemám.

Váš život tedy probíhal podle všech obvyklých pravidel?

Nechci srovnávat život naší rodiny s jinými životy. Bohužel se v její historii událo několik těžko uvěřitelných zvratů. Můj tatínek byl Němec a musel v 16 letech narukovat do wehrmachtu.

Odvedli ho, přestože byl židovského původu. Patrně se nedostávalo mladých lidí schopných boje, že ani ten židovský původ nevedl. Sarkasticky by se dalo říct, že vlastně bylo vhodné, aby jako Žid padl za vítězství Německa. Po válce se vrátil do Prahy. Po nástupu komunistů k moci se rodiče přestěhovali do Stochova u Kladna. A poněvadž i špatně se někdy obrací v dobré, nakonec jsme toho nelitovali. Nelituji toho i proto, že ve Stochově před lety žil Kamil Lhoták, báječný malíř, kterého obdivuji.

Co byste poradil nebo doporučil mladým lidem, kteří by se chtěli stát mistry zvuku?

Tak to je velice těžká otázka. Každý z nás je jiný, vnímá emoce jinak. Pokud vůbec mohu radit, asi by měli adeпти vědět něco o hudbě. Nejlépe hrát na nějaký hudební nástroj. Nepodcenil bych ani teoretickou hudební přípravu. Čím více znalostí a podrobnějších informací člověk má, tím lépe. Dnes více než dříve by se mladý člověk měl co nejlépe a do hloubky orientovat v technických oborech, jako jsou počítače, programy apod. Vše se vyvíjí rychle, nahrávací technika nevyjímaje. Dokumentuje to jedna historka. Když přivezli před 40 lety panu Karlu Svobodovi nové nahrávací zařízení, jen se usmál a řekl: „Ano, dnes ho přivezli a už dnes je staré.“

Okamžitě se nabízí otázka, kam až se dá jít. K čemu ta dokonalá technika?

Zase nesmírně těžká odpověď. Dnes asi není problém vše dokonale „vyčistit“, upravit tak, že je vše opravdu „načinčané“... Ale skutečně to tak chceme? Kde je nějaká hranice? Není lepší tam trochu té „lidské člověčiny“ ponechat? Kdo to rozhodne? A stojí vůbec posluchači o to, aby nahrávka byla úplně dokonalá? Budou to respektovat? Poznájí to? Jak spolehlivě rozeznat, co hudbě při natáčení ještě prospívá, a co už ji odlišuje?

Ale jednu radu bych asi mohl dát s čistým svědomím. Pokud má někdo možnost vidět, učit se od skutečných mistrů, pak by k tomu měl přistupovat

Jan Holzner ve studiu Smečky

se vši pokorou. V průběhu let byla pro mě naprosto fascinující spolupráce a nezapomenutelná zkušenost s geniálním anglickým režisérem jménem John Timperley. Dokázal vytvořit nádherný zvuk, člověk jen seděl a poslouchal úplně ohromen. Nezapomenu, jak nejdříve usedl v místnosti, kde hráli muzikanti. Pokaždé. Nasával do sebe atmosféru, krásu zvuku, nádhru hudby... Pak šel do režie a tam „kouzlit“. Myslím, že pokora, upřímný obdiv k těm, kteří umí a je možno se od nich poučit – to by asi nikdo neměl opomenout.

Teď teprve chápu, že si dlouho před frekvencí přicházíte vše prohlédnout, nasát atmosféru.

Ano, považuji to za důležité. Samozřejmě že jsou zvukaři, kteří jdou rovnou k „mašinám“. Nikoho nekritizuji ani nekomentuji. Já potřebuji určité empatické uchopení a naladění se v ten den znovu na krásu zvuku.

Existuje ještě nějaký moment ve vašem životě, který pro vás byl zásadní a přál byste ho i mladší generaci?

V našem studiu byl manažerem James Fitzpatrick. Nejdůležitější osoba ve fungování celého studia. Zajistil natáčení – znovuoobnovení hudby ke starším filmům, v nichž byla hudba z hlediska technické kvality záznamu těžko použitelná. V té době jsme natáčeli stovky alb s velkým orchestrem. Každodenní poslech hudby ve velkém posazení, neustálé vnímání barev jednotlivých nástrojů – taková praxe je prostě nezastupitelná.

Mluvili jsme o dirigentech, zvukařích... Vzpomenete si ještě na někoho, s kým se vám báječně pracovalo?

Bylo to se všemi, kterým šlo o co nejlepší záznam hudby. Samozřejmě přitom hraje velikou roli instrumentace. Pokud je skvěle napsána partitura, vše zní přirozeně. Ke znamenitým odborníkům patřil i Nick Raine, vynikající aranžér, skvělý sluchač. Dalším byl např. Paul Bateman, stoprocentní profesionál.

Je možné navázat s takovými lidmi přátelství?

S mnohými umělci byl celý náš tým na stejné vlně. Ale víc asi nebylo možné ani očekávat. Zdánlivě je to jakoby bezcenné, ale není. Spolupracovali jsme, atmosféra byla nádherná a člověk může pozitivně hledět do budoucna...

Domnívám se, že je dobře, že se dnes objevují i jména hudebních režisérů a zvukových mistrů.

Jsem tomu rád za nás za všechny a za skvělý tým, bez kterého by se nedalo podobných výsledků dosáhnout.

Na závěr mě zajímá, jak relaxujete. Znáte interprety, kteří po koncertě nebo hodinách hraní jdou třeba do lesa, zaběhat si či řeší matematické úkoly. Co vy?

Když jedu po natáčení domů, v autě si pustím hudbu, která mi vyhovuje. Poslouchám to, co mám rád, a nádherně odpočívám. Nebo se pustím do malování. Malování vnímám úplně specificky. Nuance na malířském plátně mi připomínají míchání barev při natáčení hudby. Jako by se barevnost hudby projevovala na plátně a naopak míchání jednotlivých odstínů barviček by se připlétalo do hudebního záznamu.

Málokdy, ale přece jen se někdy stane, že při nahrávání dojde ve studiu mezi muzikanty ke „zvyšování hlasu“, stoupání hladiny emocí, většinou v situaci, kdy jsou umělci už unaveni, frekvence se blíží ke konci, čas začne být nemilosrdný... A najednou se ozve klidný, krásný, sametový hlas Jana Holznera: „Prosím, pojďme to natočit...“ ☒

POŘADÍ 1. CEN GRAMMY AWARDS

2014	Mejor Album De Tango
2016	Album Of The Year
2018	Mejor Album De Música Clásico
2019	Best Latin Pop Album
2020	Grabación Del Año
2022	Mejor Album Cristiano